

ROMULUS ÉS REMUS VÁROST ALAPÍT

Alba Longa lakossága egyre szaporodott, s lassanként már el sem fért a város falai között. Ez adta a gondolatot az ikertestvéreknek, hogy új várost alapítsanak. Elmentek tehát Numitorhoz.

- Királyunk, nagyatyánk, a mi fegyverünk szerezte neked vissza jogos, őseidtól örökölt királyságodat. Most, miután uralmat veszedelem többé nem fenyegeti, és anyánk is visszanyerte szabadságát, nem szorulsz már tovább a mi támogatásunkra. Ezért az a szándékunk, hogy hű pásztortársainkkal együtt elhagyjuk ezt a várost, és azon a helyen, ahol mint tehetetlen kisdedeket a Tiberis sodra partra vetett bennünket, és ahol atyánk, Mars isten állatai, a farkas és a harkály tápláltak, új várost építünk, új királyságot alapítunk.

Numitor megáldotta unokáit, és ők, miután anyjuktól is elbúcsúztak, társaikkal együtt elhagyták Alba Longát. A Tiberis partjára érve, megtelepedtek azon a helyen, ahol egykor teknőjük megrekedt, ahol a folyó kanyarulatánál hét enyhe hajlású domb emelkedik. A *Palatium* nevű dombon szándékoztak új várost alapítani. Mint az ikreknél mindig, most is egyszerre vetődött fel bennük a gondolat: melyikük legyen az alapító, melyikük legyen a király? Ifjak voltak mindketten, bátrak és dicsőségre szomjasak, nem csoda, hogy egyformán kívánták az uralmat. De Romulus, akiben több volt az értelem, és a makacsság sem uralkodott úgy rajta, mint Remuson. Így szólt:

- Nincs ok a civakodásra, testvér. Mi magunk nem tudunk dönteni, bízzuk a döntést az istenekre. Menjünk ki holnap két különböző dombra, és amelyikünknek az istenek több madarat küldenek, annak legyen joga várost alapítani.

Remus beleegyezett. Kora reggel elindultak a megbeszélte helyekre, ahonnan a madarak repülését jól megfigyelhették. Romulus a Palatium oldalát megmászva, a domb sziklás tetején foglalt helyet, míg Remus az *Aventinust* választotta. Itt várták, jönnek-e, honnan és hányan az isteni jósküldöttek. Remusnak meg is jelentek hamarosan. Kedvező irányból jöttek: hat szép, hatalmas, kiterjesztett szárnyú, vijjogó keselyű. Örült Remus, s hálát adván az isteneknek, ment Romulushoz, megvinni a hírt, hogy a halhatatlanok őt szemelték ki a város alapítására és a királyságra.

- Halld, testvérem: az istenek engem szemeltek ki népünk urául. Ezt adták tudtomra azzal a hat szép saskeselyűvel, amit balom felől láttam repülni. Nem kell már versengenünk.

- De nem ám! - vágott rá vissza Romulus. - Az istenek valóban világosan beszéltek, mert nekem meg *tizenkét* sas jelent meg a kedvező irányból, s vijjogva húztak el fölöttem jobbra. A király tehát kétségtelenül én leszek!...

Mit volt mit tenni? Remus belátta, hogy az istenek bátyjának kedveznek, és jobban teszi, ha legalábbis színleg megnyugszik ebben a döntésben. A pástorok istennőjének, *Pales*nek ünnepére tüzte ki Romulus a város alapítását. A kötelező szertartások elvégzése után hófehér bikát és hófehér tehenet fogtak ekébe, hogy barázdát húzva, Romulus ezzel jelölje meg a városfal helyét. Romulus, mielőtt megindult volna, ekképp fohászzkodott:

- *Jupiter*, Mars atya és Vesta anya, segítsetek a város alapítójának! Legyen ez a város örökéletű, és uralkodjék a föld kerekén! Határaitól soha ne bukjon éjszakába a nap!

Így fohászzkodott. Jupiter pedig jó szívvel hallgatta könyörgését: megdördült bal felől az égbolt, és az istenek meg az emberek királya villámló nyilával adta beleegyezését. Ezután megindult az ekefogat hatalmas körben, mögötte mentek a pástorok, s a kiszántott földet nyomban visszafordították a barázda körén belülre, hogy egy szemernyi se maradjon a barázdán kívül. Szent volt ez a barázda, a leendő városfal helye. Ahová a kapukat szánta, ott kivette a földből Romulus az ekevasat, nem húzott barázdát. Így haladt tovább a közepén felállított oltár körül, míg végül megvonta a hatalmas kört. Az új város leendő polgárai örömmel és frissen fogtak a fal építéséhez. Romulus a munka vezetését, az építés irányítását egyik hű társára, Celerre bízta.

- Legyen gondod arra, hogy ezt a falat senki át ne merészelje lépni vagy ugrani. Aki ezt megteszi, haljon meg!

De Remus, aki nem tudta legyőzni irigységét, és nem tudott Romulus tilalmáról sem, oda állt, ahol legjobban égett a munka az emberek kezében, és fitymálva kiáltotta:

- Gondoljátok, hogy ezekkel a falakkal véditek meg a mi népünket?

És feleletet nem is várva, nevetve átugrotta a földből még alig-alig kiemelkedő falat. Celer nyomban ott termett, és ásójával halálos ütést mért rá. Remus holtan terült el az új város épülő falánál. Mikor Romulus tudomást szerzett testvére haláláról, nem mutatta fájalmát. Csak bensőjében könnyezett, sebe rejtve maradt az emberek előtt, sőt még meg is dicsérte a bátor példát:

- Így ugorja át minden ellenség az én falaimat!

De mikor már állt a máglya, és rajta feküdt a szeretett halott, Romulus nem tudta tovább visszatartani sírását. Újra meg újra megsókolta testvére tetemét, és könnyeivel öntözte.

- Menj, szándékom ellenére elköltözött testvérem, menj! Isten veled!

Vele siratta Faustulus és Acca Larentia is. Az épülő város polgárai együtt gyászoltak velük. Végül meggyújtották a máglya tüzet. Magasra csapott a láng, körülölelte Remus tetemét, és lassan elhamvasztotta. Elhamvadt a szeretett fivér teste, Romulus könnyezve rejtette sírba a hamvakat, s Remus árnyának - jaj, miért is kellett oly elhamarkodottnak lennie! - szépen, illően adta meg a végtisztességet. Ott állt mellette a szerencsétlen Faustulus meg Acca, a gyásztól megoldott, szétzilált hajával, s bőven ömlő könnyük árával öntözték az égett csontokat. Már alkonyodott, mikor szomorú, nehéz szívvel hajlékukba tértek, és álomra hajtották fejüket a vetetlen, kemény ágyon; mit törődtek ők most kényelmükkel! De íme, alig szenderedtek el, mindketten egyazon álomot látták: Remus árnya jelent meg ágyuknál, vértől szennyezett árnya, és suttogva megszólította az alvókat:

- Ím, aki nemrég féltő gondotok részese voltam, testvéremmel megosztott szeretetetek boldog birtokosa, nézzétek, mi lett belőlem! Pedig kicsoda dalia voltam, és ha a madarak nekem ítélték volna az uralmat, most népem legelseje lehetnék! És most csak tűz égette árny, üres képmás vagyok. Hát ez maradt szép Remusból! Hol van Mars atyám?... Ha ugyan igazat szóltatok róla, s valóban ő rendelte táplálásunkra a farkas emlőit... Akit féltőn őrzött az anyafarkas, most vakmerő polgár kezétől vészett el. Ó, mennyivel szelídebb volt farkas anyám! Gonosz Celer, sebtől pusztulj el te is, mint én, te kegyetlen, vértől borítva juss a föld alá! Nem, bátyám nem akarta ezt: szeretett engem, kegyes és méltányos volt irántam. Meg is tett mindent, mi tőle tellett, könnyeivel áldozott lelkemnek. De én még kérek tőle valamit: menjetek, sírjátok előtte, úgy kérjétek, hogy ünnepet állítson emlékezetemre. Megteszi nektek, hisz őt is úgy tápláltátok, akárcsak édes gyermeketeket. Menjetek, kérjétek!

Faustulus és Acca még jól látták az árnyat, ölelték volna, karjukat nyújtották feléje, de kapkodó kezükből elillant a semmi-árny. Elillant, s magával vitte álmukat. Fölserkentek hát, azonnal a királyhoz indultak, s vitték, futva vitték testvére kérését. Romulus meghallgatta az üzenetet. A virradó napot testvére szellemének szentelte, és elnevezte Remuria ünnepének. (De milyen különös is az emberi nyelv: a szó elején álló kemény "r" hang az idők folyamán a lágyabb "l" hanggá változott, és a rómaiak az ünnepet később *Lemuriának* hívták, elköltözött szeretteik lelkeit pedig lemuroknak.) Így alapította meg Romulus Lemuria ünnepét, melynek napjain a római családfelek éjjelente engesztelő áldozatot mutattak be elhunyt családtagjaik, őseik szellemének, a lemuroknak.